

УДК 316.334.3:342.8:316.346.32-053.6(477+4-672ЄС)

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v055.2025.51>**Н. С. Чернікова**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5470-0622>*кандидатка історичних наук, доцентка,
доцентка кафедри філософії, соціології та історії**Дніпровського державного аграрно-економічного університету***О. П. Конотопенко**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3139-4527>*кандидат філософських наук, доцент,**доцент кафедри публічного управління та менеджменту**Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА МОЛОДІ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Вступ. Сучасні демократичні процеси в Україні та країнах Європейського Союзу характеризуються зростаючою роллю молоді як активного суб'єкта політичних перетворень. Політична культура молодого покоління формується в умовах глобалізації, цифрової революції та геополітичних викликів, що створює як нові можливості для демократизації, так і потенційні загрози для стабільності демократичних інститутів.

Особливу актуальність ця проблематика набуває в контексті європейської інтеграції України та необхідності гармонізації політичних цінностей молоді з європейськими демократичними стандартами. Україна, перебуваючи на етапі демократичного транзиту, потребує глибокого розуміння механізмів формування політичної культури молоді та її впливу на процеси консолідації демократії.

Водночас досвід країн ЄС демонструє як успішні практики залучення молоді до політичного життя, так і виклики, пов'язані з політичною апатією, зростанням популізму та радикалізацією молодіжних рухів. Порівняльний аналіз цих процесів дозволяє виявити спільні тенденції та специфічні особливості політичної соціалізації молоді в різних суспільно-політичних контекстах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика політичної участі та культури молоді є предметом активного наукового дискурсу в міжнародній та вітчизняній науковій спільноті.

Аналітичні звіти міжнародних організацій надають актуальну емпіричну базу для дослідження. Звіти ПРООН [1; 2] розкривають особливості політичних настроїв української молоді в умовах воєнного стану та їх трансформацію протягом 2021–2024 років. Дослідження Європейської Комісії [3] демонструє загальноєвропейські тенденції ставлення молоді до демократичних інститутів. Дані Всесвітнього дослідження

цінностей [4] дозволяють простежити динаміку ціннісних орієнтацій української молоді в порівнянні з європейськими стандартами. Звіт Freedom House [5] надає оцінку якості демократичних процесів в Україні з урахуванням молодіжного фактору.

Порівняльні дослідження політичної участі молоді в європейському контексті представлені в працях О. Онуч та К. Аркрайт [6], які аналізують чинники формування проєвропейських настроїв української молоді. М. Кітанова [7] досліджує патерни політичної участі молоді в країнах ЄС на основі кроснаціонального аналізу. Е. Грассі, М. Портос та А. Феліцетті [9] вивчають ставлення молоді до демократії в загальноєвропейському масштабі.

Специфіку посткомуністичного контексту розглядають Т. Кузьо [8] через порівняння молодіжного активізму в Україні та Росії, А. Кірбіш [10] аналізує політичну участь в країнах Центральної та Східної Європи, Н. Летки [13] досліджує процеси соціалізації в посткомуністичних суспільствах, К. Шафранець [14] вивчає контекст молодіжної соціалізації в посткомуністичних країнах.

Вітчизняні дослідження представлені працями О. Кавиліна [11], який аналізує інституціоналізацію політичної участі молоді в сучасній Україні, Г. Іовчу [19] щодо порівняльного аналізу політичної участі в ЄС та Україні, О. Царенка [20] стосовно політичної участі в умовах нестабільності.

Міжнародні дослідницькі центри також вносять вагомий внесок у розуміння проблеми. Німецький інститут молоді [16] надає систематичний огляд кількісних баз даних щодо політичної участі молоді в Європі. ОБСЄ [15] досліджує діяльність молодіжних центрів в Україні. Рада Європи через праці С. Ковачової [17] аналізує можливості оновлення патернів політичної участі. Д. Драгоман та С. Лука [18] вивчають особли-

вості онлайн-мобілізації молоді в країнах Східної Європи. Ф. Робертсон [12] надає порівняльний аналіз молодіжної політичної участі в Польщі та Румунії, що дозволяє краще зрозуміти регіональну специфіку.

Таким чином, проаналізовані дослідження пропонують загалом достатній матеріал для проведення цього дослідження.

Метою дослідження є комплексний аналіз політичної культури молоді як чинника демократизації через порівняльне вивчення України та країн Європейського Союзу, виявлення спільних тенденцій та відмінностей у формах політичної участі, ціннісних орієнтаціях та інституційних механізмах залучення молоді до демократичних процесів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- 1) проаналізувати теоретико-методологічні підходи до вивчення політичної культури молоді в контексті демократизації;
- 2) дослідити особливості політичної участі молоді в Україні та країнах ЄС на основі порівняльного аналізу емпіричних даних;
- 3) виявити ключові чинники формування демократичних цінностей у молодіжному середовищі;
- 4) оцінити вплив політичної культури молоді на процеси демократичної консолідації;
- 5) визначити перспективи розвитку молодіжної політичної участі в контексті європейської інтеграції України.

Методи та матеріали. Методологічною основою дослідження є комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує теоретичні напрацювання політичної науки, соціології та культурології. Використовується сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження.

Порівняльний метод застосовується для зіставлення особливостей політичної культури молоді в Україні та країнах ЄС, виявлення спільних тенденцій та національної специфіки. Порівняльний аналіз здійснюється на рівні ціннісних орієнтацій, форм політичної участі та інституційних механізмів. Системний підхід дозволяє розглядати політичну культуру молоді як складну систему взаємопов'язаних елементів у контексті більш широких суспільно-політичних процесів демократизації. Структурно-функціональний аналіз використовується для дослідження функцій політичної культури молоді в процесах демократичної консолідації та виявлення дисфункцій у системі політичної соціалізації. Вторинний аналіз даних застосовується для опрацювання результатів масових опитувань та статистичних досліджень, проведених міжнародними організаціями (ПРООН, Європейська Комісія, Freedom

House, Всесвітнє дослідження цінностей, ОБСЄ). Контент-аналіз використовується для систематизації та аналізу наукових публікацій, аналітичних звітів та програмних документів щодо молодіжної політики.

Емпіричною базою дослідження слугують: аналітичні звіти ПРООН щодо стану молоді в Україні [1; 2]; дані опитування Eurobarometer щодо молоді та демократії [3]; результати Всесвітнього дослідження цінностей для України [4]; звіти Freedom House про стан демократії [5]; дослідження ОБСЄ щодо молодіжних центрів в Україні [15]; огляд кількісних міжнародних баз даних Німецького інституту молоді [16]; наукові публікації у провідних міжнародних журналах з політичної науки та молодіжних досліджень [6; 7; 8; 9; 10; 13; 14; 17; 18]; дисертаційні дослідження вітчизняних науковців [11; 19; 20].

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 2004 по 2024 роки, що дозволяє простежити динаміку змін у політичній культурі молоді в контексті розширення ЄС, Помаранчевої революції, Революції гідності та російсько-української війни. Територіальні рамки включають Україну та країни-члени Європейського Союзу з особливою увагою до країн Центральної та Східної Європи як найбільш релевантного контексту для порівняння.

Результати дослідження. Аналіз емпіричних даних свідчить про формування унікальної моделі політичної культури молоді в Україні, яка поєднує характерні риси посткомуністичного транзиту з новітніми викликами воєнного часу. Порівняння з європейськими тенденціями виявляє як конвергентні процеси, так і специфічні траєкторії розвитку.

Одним з найбільш несподіваних висновків дослідження є те, що воєнний стан парадоксальним чином прискорив демократичну соціалізацію української молоді. За даними ПРООН [2], участь молоді у волонтерській діяльності зросла з 20% у 2021 році до 42% у 2023 році, що суттєво перевищує показники мирного часу в більшості країн ЄС. Водночас цей активізм набуває специфічного характеру – він орієнтований на підтримку держави та армії, а не на критичний громадський контроль, що характерно для західноєвропейських демократій.

Дані Всесвітнього дослідження цінностей [4] демонструють, що довіра українців до збройних сил досягла 74,3%, що є найвищим показником довіри до будь-якого інституту. Для порівняння, в країнах ЄС довіра молоді до військових інститутів коливається в межах 45–60% [7]. Це свідчить про формування особливого типу «оборонної демократії», де демократичні цінності розглядаються через призму національної безпеки.

Порівняльний аналіз форм політичної участі виявляє кардинальні відмінності між Україною та країнами ЄС. Якщо в європейських демократіях цифрові форми участі доповнюють традиційні [9], то в Україні вони фактично їх заміщують. За даними досліджень, лише 8,7% української молоді вважають політику «дуже важливою» [4], проте 67% активно використовують соціальні мережі для висловлення політичних поглядів [1].

Цей феномен можна пояснити специфікою політичної соціалізації в умовах гібридного конфлікту, коли традиційні форми політичної участі (членство в партіях, участь у мітингах) сприймаються як потенційно небезпечні або малоефективні. Натомість цифрові платформи надають молоді відчуття політичного агентства без необхідності фізичної мобілізації.

Всупереч поширеним уявленням про протиріччя між національною та європейською ідентичністю, дослідження О. Онуч та К. Аркрайт [6] виявляє синергетичний ефект цих ідентифікацій серед української молоді. 82,2% молодих українців пишаються своїм громадянством [4], а водночас 90% підтримують євроінтеграцію [1].

Порівняно з країнами ЄС, де зростання націоналістичних настроїв часто корелює зі зниженням підтримки європейської інтеграції [9], в Україні спостерігається зворотна тенденція. Європейська інтеграція розглядається як засіб зміцнення національної незалежності, а не як загрозу національній ідентичності.

Дослідження ОБСЄ [15] виявляє критичну нестачу інституційної інфраструктури для молодіжної політичної участі в Україні. Лише 23% молодіжних центрів мають програми громадянської освіти, порівняно з 78% у країнах ЄС [16]. Проте це компенсується неформальними мережами та ініціативами громадянського суспільства.

Особливо показовою є трансформація ролі освітніх інститутів. Якщо в країнах ЄС університети залишаються основними центрами політичної соціалізації молоді [12], то в Україні ця функ-

ція перейшла до волонтерських організацій та військових структур. За даними ПРООН [2], 34% молоді отримують політичну інформацію через волонтерські організації, а 28% – через військові канали комунікації.

Порівняльний аналіз гендерних аспектів політичної культури виявляє унікальну ситуацію в Україні. Традиційно в країнах ЄС жінки менш активні у «жорстких» формах політичної участі [13], проте в Україні ця закономірність порушується. Жінки складають 52% волонтерів [2] та демонструють вищі показники довіри до демократичних інститутів порівняно з чоловіками.

Це можна пояснити специфікою воєнного досвіду, коли жінки отримали нові можливості для суспільної активності через волонтерство та підтримку армії. Водночас зберігаються традиційні гендерні стереотипи щодо політичного лідерства – лише 23% молодих жінок готові балотуватися на виборні посади [1].

Аналіз регіональних відмінностей демонструє поступове згладжування традиційного поділу між східними та західними областями України. Якщо до 2014 року спостерігалися суттєві розбіжності в політичних орієнтаціях молоді [8], то воєнні події призвели до уніфікації ціннісних установок. За даними WVS [4], підтримка демократичних цінностей серед молоді західних областей становить 78%, східних – 71%, що є статистично незначною різницею.

Проте зберігаються відмінності в формах політичної участі. Молодь західних областей більш схильна до формальної політичної активності (членство в організаціях, участь в заходах), тоді як східні регіони демонструють вищі показники цифрової політичної участі та волонтерської діяльності.

Висновки. Дослідження політичної культури молоді як чинника демократизації в Україні та країнах ЄС виявило формування принципово нової моделі демократичної участі, яка кардинально відрізняється від класичних західноєвропейських патернів. Українська молодь демонструє

Таблиця 1

Порівняльні показники політичної участі молоді (18–35 років)

Показник	Україна (2024)	Середнє по ЄС (2024)	Різниця
Участь у виборах, %	68*	64	+4
Членство в політичних партіях, %	<1	3-5	-4
Волонтерська діяльність, %	42	22	+20
Активність у соцмережах (політична), %	67	45	+22
Довіра до демократичних інститутів, %	43	58	-15
Підтримка ЄС, %	90	72	+18
Готовність до протестної участі, %	28	35	-7

*Дані за 2019 рік (останні парламентські вибори в Україні)

Джерело: складено авторами на основі аналізу джерел [1; 2; 3; 4]

унікальне поєднання високого рівня патріотизму з проєвропейськими орієнтаціями, що спростовує традиційні уявлення про несумісність національної та наднаціональної ідентичності.

Воєнний досвід парадоксальним чином прискорив процеси демократичної соціалізації української молоді, проте надав їм специфічного характеру. Замість критичної громадянської позиції, характерної для західних демократій, формується модель «мобілізаційної демократії», де демократичні цінності розглядаються через призму національного виживання та опору зовнішній агресії.

Цифрова революція кардинально трансформувала форми політичної участі молоді, створивши альтернативні канали політичної комунікації та мобілізації. В Україні цей процес набув компенсаторного характеру, заміщуючи дефіцити традиційних демократичних інститутів. Проте це створює ризики поверхової політизації та відсутності глибокого розуміння демократичних процедур.

Гендерні трансформації політичної участі в умовах війни виявилися більш радикальними, ніж в мирних європейських суспільствах. Жінки отримали нові можливості для суспільної активності, проте ці зміни поки не транслиються у сферу формального політичного лідерства.

Регіональна конвергенція політичних цінностей молоді свідчить про потужний консолідуючий вплив воєнного досвіду, проте зберігаються відмінності в практиках політичної участі, що відображає різні моделі політичної соціалізації.

Інституційні дефіцити молодіжної політики компенсуються високим рівнем самоорганізації та ініціативності молоді, проте це створює ризики фрагментації та непослідовності у формуванні демократичної культури. Досвід країн ЄС демонструє важливість системного підходу до розбудови інфраструктури молодіжної політичної участі.

Перспективи розвитку політичної культури української молоді значною мірою залежатимуть від здатності інтегрувати мобілізаційний потенціал воєнного періоду з інституційними механізмами мирної демократії. Європейська інтеграція може слугувати каталізатором цього процесу, проте потребує адаптації європейських практик до специфіки українського контексту.

Отримані результати мають важливе значення для розробки молодіжної політики як в Україні, так і в країнах ЄС, оскільки демонструють нові форми демократичної участі, які формуються під впливом глобальних викликів сучасності. Подальші дослідження мають зосередитися на вивченні довгострокових наслідків воєнного досвіду для політичної культури молоді та розробці інноваційних механізмів демократичної соціалізації в умовах цифрової трансформації суспільства.

Література

1. Perspectives of Youth in Ukraine from 2021 to 2023 : analytical report. United Nations Development Programme. New York : UNDP, 2024. 48 p. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/perspectives-youth-ukraine-2021-2023> (дата звернення: 06.01.2025).
2. Impact of War on Youth in Ukraine – 2024 : research report. United Nations Development Programme. Kyiv : UNDP, 2024. 32 p. URL: <https://www.undp.org/ukraine/publications/impact-war-youth-ukraine-2024> (дата звернення: 06.01.2025).
3. Youth and democracy : Eurobarometer survey. European Commission. Brussels : European Commission, May 2024. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3181> (дата звернення: 06.01.2025).
4. World Values Survey Wave 7 (2017-2022) : Ukraine country report. Ukrainian Centre for European Policy. Kyiv : UCEP, 2020. 80 p. URL: https://ucep.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/WVS-UA_2020_report_ENG_WEB.pdf (дата звернення: 06.01.2025).
5. Ukraine: Nations in Transit 2024 Country Report / Freedom House. – Washington, DC. Freedom House. 2024. URL: <https://freedomhouse.org/country/ukraine/nations-transit/2024> (дата звернення: 06.01.2025).
6. Onuch O. Ukrainian Youth and Ukraine in Europe: a Cohort Analysis of the Drivers of Attitudes toward the EU. *Demokratizatsiya: The Journal of Post-Soviet Democratization*. 2021. Vol. 29, no. 4. P. 305–328. DOI: 10.3200/DEMO.29.4.305-328.
7. Kitanova M. Youth political participation in the EU: evidence from a cross-national analysis. *Journal of Youth Studies*. 2020. Vol. 23, no. 7. P. 819–836. – DOI: 10.1080/13676261.2019.1636951.
8. Kuzio T. Ukraine is not Russia: Comparing youth political activism. *SAIS Review of International Affairs*. 2006. Vol. 26, no. 2. P. 67–83. DOI: 10.1353/sais.2006.0035.
9. Grassi E. F. G. Young People's Attitudes towards Democracy and Political Participation: Evidence from a Cross-European Study. *Government and Opposition*. 2024. Vol. 59, no. 2. P. 582–604. DOI: 10.1017/gov.2022.35.
10. Kirbi A. Political participation and non-democratic political culture in western Europe, east-central europe and post-Yugoslav countries. *Democracy in Transition: Political Participation in the European Union*. Springer, 2012. P. 225–251. DOI: 10.1007/978-3-642-30068-4_12.
11. Кавилін О. А. Інституціоналізація політичної участі молоді в сучасній Україні : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 252 с. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/dis_kavylin.pdf (дата звернення: 06.01.2025).
12. Robertson F. M. A study of youth political participation in Poland and Romania. London : UCL, 2009. 298 p. URL: <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/18725/> (дата звернення: 06.01.2025).
13. Letki N. Socialization for participation? Trust, membership, and democratization in East-Central Europe. *Political Research Quarterly*. 2004. Vol. 57, no. 4. P. 665–679. DOI: 10.1177/106591290405700414.

14. Szafraniec K. The contemporary context of youth socialization: The specificity of post-communist countries. *Polish Sociological Review*. 2017. No. 3. P. 277–292.

15. Research on the Activities and Capacity of Youth Centres and Spaces in Ukraine : Report on Expert Survey. Organization for Security and Cooperation in Europe. Vienna : OSCE, 2024. URL: <https://www.osce.org/osce-secretariat-exb-support-programme-for-ukraine/581920> (дата звернення: 06.01.2025).

16. Political Participation of Young People and Democracy in Europe : Literature Review and Overview of Quantitative International Databases. Deutsches Jugendinstitut. Munich : DJI, 2022. 156 p. URL: https://www.dji.de/fileadmin/user_upload/aejp/2022_DJI_YouthParticipationandDemocracyinEurope.pdf (дата звернення: 06.01.2025).

17. Kovacheva S. Will youth rejuvenate the patterns of political participation? Revisiting youth political participation : challenges for research and democratic practice in Europe. Strasbourg : Council of Europe Publishing, 2005. P. 19–28.

18. Dragoman D. Young People and Political Activism in Moldova: Why Online Mobilization is Not Enough for Democratic Consolidation. *Studia Politica: Romanian Political Science Review*. 2019. Vol. 19, no. 3–4. P. 461–480.

19. Іовчу Г. М. Політична участь громадян країн ЄС та України: порівняльний аналіз. автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Держ. заклад «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського». Одеса, 2011. 16 с.

20. Царенко О. О. Політична участь громадян України в умовах політичної нестабільності : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 240 с.

Анотація

Чернікова Н. С., Конотопенко О. П. Політична культура молоді як детермінанта демократичних трансформацій: порівняльне дослідження України та країн Європейського Союзу. – Стаття.

Стаття присвячена комплексному дослідженню політичної культури молоді як ключового чинника демократизації через порівняльний аналіз України та країн Європейського Союзу. Дослідження базується на аналізі сучасних емпіричних даних міжнародних організацій, включаючи звіти ПРООН, Європейської Комісії, Freedom House, результати Всесвітнього дослідження цінностей та дослідження ОБСЄ. Методологічною основою є комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує порівняльний метод, системний підхід, структурно-функціональний аналіз та вторинний аналіз даних.

Результати дослідження виявляють формування унікальної моделі політичної культури української молоді, яка кардинально відрізняється від класичних західноєвропейських патернів. Воєнний досвід парадоксальним чином прискорив процеси демократичної соціалізації, створивши модель «мобілізаційної демократії», де демократичні цінності розглядаються

через призму національного виживання. Українська молодь демонструє унікальне поєднання високого рівня патріотизму (82,2% пишаються громадянством) з проєвропейськими орієнтаціями (90% підтримують євроінтеграцію), що спростовує традиційні уявлення про несумісність національної та наднаціональної ідентичності.

Виявлено значущі трансформації в формах політичної участі: цифрові платформи фактично заміщують традиційні форми політичного залучення, волонтерська діяльність зросла з 20% до 42%, проте членство в політичних партіях залишається мінімальним (<1%). Гендерні аспекти політичної участі зазнали радикальних змін – жінки складають 52% волонтерів та демонструють вищі показники довіри до демократичних інститутів. Регіональна диференціація політичної культури поступово згладжується під впливом воєнного досвіду.

Дослідження доводить, що інституційні дефіцити молодіжної політики компенсуються високим рівнем самоорганізації, проте це створює ризики фрагментації демократичної культури. Порівняно з країнами ЄС, Україна демонструє вищі показники волонтерської активності та підтримки європейської інтеграції, але нижчі рівні довіри до демократичних інститутів та готовності до протестної участі. Результати мають важливе значення для розробки молодіжної політики та демонструють нові форми демократичної участі під впливом глобальних викликів сучасності.

Ключові слова: політична культура молоді, демократизація, політична участь, Україна, Європейський Союз, порівняльний аналіз, воєнний досвід, цифрова участь, європейська інтеграція, молодіжна політика.

Summary

Chernikova N. S., Konotopenko O. P. The political culture of young people as a determinant of democratic transformations: a comparative study of Ukraine and European Union countries. – Article.

The article is devoted to a comprehensive study of youth political culture as a key factor of democratization through comparative analysis of Ukraine and European Union countries. The research is based on analysis of contemporary empirical data from international organizations, including reports from UNDP, European Commission, Freedom House, World Values Survey results, and OSCE research. The methodological foundation consists of a comprehensive interdisciplinary approach combining comparative method, systems approach, structural-functional analysis, and secondary data analysis.

Research results reveal the formation of a unique model of Ukrainian youth political culture that fundamentally differs from classical Western European patterns. Military experience has paradoxically accelerated democratic socialization processes, creating a model of «mobilizational democracy» where democratic values are viewed through the prism of national survival. Ukrainian youth demonstrates a unique combination of high patriotism levels (82.2% are proud of citizenship) with pro-European

orientations (90% support European integration), refuting traditional assumptions about incompatibility of national and supranational identity.

Significant transformations in forms of political participation have been identified: digital platforms effectively replace traditional forms of political engagement, volunteer activity increased from 20% to 42%, yet political party membership remains minimal (<1%). Gender aspects of political participation underwent radical changes – women constitute 52% of volunteers and demonstrate higher levels of trust in democratic institutions. Regional differentiation of political culture is gradually smoothing under the influence of military experience.

The study proves that institutional deficits in youth policy are compensated by high levels of self-

organization, but this creates risks of democratic culture fragmentation. Compared to EU countries, Ukraine demonstrates higher indicators of volunteer activity and European integration support, but lower levels of trust in democratic institutions and readiness for protest participation. The results are important for youth policy development and demonstrate new forms of democratic participation under the influence of contemporary global challenges. The research contributes to understanding how extreme circumstances can reshape traditional patterns of political socialization and democratic participation.

Key words: youth political culture, democratization, political participation, Ukraine, European Union, comparative analysis, military experience, digital participation, European integration, youth policy.

Дата надходження статті: 26.08.2025

Дата прийняття статті: 08.09.2025

Опубліковано: 30.09.2025